

Az ellátási láncok átalakulása

A Plastic Technology arra a keresi a választ, hogy a leginnovatívabb műanyag-feldolgozók miként képesek felkészülni a koronavírus világjárvány okozta váratlan fejleményekre és az esetleges későbbi válsághelyzetekre.

Tárgyszavak: Covid-19; műanyag-feldolgozás; ellátási láncok.

Az Egyesült Államokban folyamatosan jelentkeznek a Covid-19 járvány hatásai. Az már most világosan látszik, hogy a globális pandémiát túlélő – vagy akár abból még jobban kikerülő – műanyag-feldolgozó cégek azok lesznek, amelyek rugalmasan tudnak alkalmazkodni az új követelményekhez. Az Egyesült Államokat a Covid-19 járvány hatásain kívül még a nyugati parti hatalmas erdőtüzek, valamint a korlátozások és az elnökválasztás miatt társadalmi és politikai nyugtalanosság is sújtja. Ezek még sokáig jelen lesznek, mert a vírus elleni védőoltások, gyógyszerek felhasználása nemrég indult. A társadalmi és politikai nyugtalanosság még fokozódhat is. Ezek már meghaladhatják a Nagy Gazdasági Világválság, a Második Világháború és a 2001. szeptember 11-ét követő hatásokat.

A mostani események leginkább a mesebeli farkast kiáltó kisfiúra hasonlítanak. Amikor tényleg jön a farkas, már nem hisznek neki. Az epidemiológusok már régóta figyelmeztettek egy esetleges világ járvány kirobbanására és elterjedésére, de ezt kevesen vették komolyan. Pedig a globalizációnak ez is egy kisérő jelensége, mint „kockázat és mellékhatás”. A környezetvédők figyelmeztetései sem jártak sikerrel. A kaliforniai erdőtüzeket elnézve lehet, hogy ez is változni fog.

Az ellátási láncokat ez az általános gazdasági válság nagyon közvetlenül és azonnal érintette, hiszen, ha visszafogják a termelést, akkor ez értelemszerűen a logisztikai keresletre is átgűrűzik. Az ellátási láncok megszakadtak, és ez itt is egyszerre jelentett keresleti, illetve kínálati problémákat: az egyik oldalon összetorlódtak a szállítmányok, a másik oldalon pedig a termelés kiesések miatt nem volt ellátás. A logisztikai ellátási rendszert tehát teljesen összezavarta ez a válság, hiszen a logisztika a termelés és a szolgáltatások függvényében alakul.

Azon folyamatok nagy része, amelyeket a koronavírus megjelenése után láttunk a gazdaságban, már korábban elindult. Régóta beszéltek a globalizáció visszafogásának szükségességéről, és arról, hogy a globális ellátási láncokat rövidíteni kellene, illetve alternatívákat állítani – a termelés visszatelepítésével közelebb hozni a termékeket a fogyasztóhoz. A válság másik fontos velejárója a digitalizáció és az informatika előtérbe kerülése, ami már korábban is a figyelem középpontjában volt – például az Ipar 4.0 koncepció – de a koronavírus az automatizálásra irányuló igényt jelentősen felerősítette.

A magyar gazdaság nemzetközi beágyazottsága eleve nagyon nyitottá teszi országunkat a világgazdasági zavarok hatásait tekintve. Mivel az autóiipari szektor a gazdaság húzóágaza-

ta, így ez nagyon gyorsan és erőteljesen érintette a magyar gazdaságot. Az ellátási láncban keletkező zavarok gyorsabban terjedtek, mint maga a vírus. Már a hír hallatára, hogy járvány fenyegeti a különböző országokat, a termelési kapacitások visszafogása és ellátásilánczavarok jelentek meg. A vállalatok elkezdtek alkalmazkodni ehhez a válsághoz. Mindenhol szükség volt a tevékenység diverzifikálására, és a szolgáltatók kénytelenek voltak belépni olyan területekre, piacokra is, ahol korábban nem voltak jelen. Az élelmiszerellátási-láncokban az eddigi házhozszállítási rendszereket logisztikai szempontból egészen más igényeket támasztó módon kellett működtetni, mint korábban, amikor az emberek nap mint nap a boltokba jártak vásárolni.

Az ellátási láncokban a cégek magasabb készletfelhalmozással, hosszabb biztonsági tartalékidőkkel, több garancia beépítésével kötnek szerződéseket 2021-re. Tehát óvatosabban, de alapvetően a korábbi gyakorlattól nem sokban eltérően járnak el, viszont ez akár évekre meghatározhatja a gazdálkodást. Egyelőre még inkább befelé haladunk a helyzet kezelésében, azonban a válság előbb-utóbb lecseng és akkor egy normál gazdasági menetrend áll elő. Ez viszont nem feltétlenül lesz ugyanaz, mint ami a válságot megelőzően volt. Az 1970-es években egy termelő vállalat 30-40 napos készletekkel dolgozott, majd ez lecsökkent 10 vagy akár kevesebb napra. Gondoljunk a *Just-in-Time* varázsszóra. Most vissza kell állni egy magasabb szintre, hosszabb szállítási határidővel a stabilitás megteremtése érdekében. Ez más megfogalmazásban azt jelenti, hogy az ellátási láncok hatékonysága a jövőben más tényezők alapján ítéltetik meg, mint ahogy a COVID-19 válság előtt volt. Az eddig érvényben lévő követelmények, illetve azok a mérőszámok, amelyekkel a hatékonyságot értékelték döntően a *lean management* gondolatához kapcsolódtak: minél kevesebb fölösleges ráfordítással, minél kevesebb tartalékkal, minél „karcsúbb” rendszereket működtetni. Ez a gyakorlat most megint át fog alakulni. A *Just-in-Time* helyett ismét a magasabb készletszintek lesznek jellemzőek. Féltő, hogy ismét előállhatnak olyan körülmények (határzárak, karatén, kamionsofőr hiány, Home Office), amikor ezek a készletek segítenek a cégeknek a termelés folytatásához. Most, ebben a bizonytalan helyzetben készlettartással is érdemes védekezni a stabilitás érdekében.

Összeállította: Jankelovics Péter

<https://www.ptonline.com/blog/post/black-swan-be-ready-planning>
www.supplychainmonitor.com